

OSOBNÍ A PROVOZNÍ SLUŽBY

**Vývoj kvalifikačních požadavků
ve skupinách příbuzných povolání**

ZPRACOVALA PAEDDR. VĚRA NĚMCOVÁ

Praha 2007

OBSAH

1. Úvod.....	3
2. Vymezení okruhu povolání a jejich charakteristika v ISTP	5
3. Profesionální profily v dané oblasti a odpovídající obory vzdělání	6
4. Předpokládaný vývoj v sektoru osobní a provozní služby	7
5. Akcentovaná témata pro vzdělávání ve směru osobní a provozní služby	9
6. Přílohy – profesionální profily, expertní studie	12
Profesionální profily	13
Předpokládaný vývoj kvalifikačních požadavků na povolání – kosmetické služby	22
Předpokládaný vývoj kvalifikačních požadavků na povolání – masérské služby.....	25
Předpokládaný vývoj kvalifikačních požadavků na povolání – pedikérské služby	28
Důležitost soutěží v odborných dovednostech – účesová tvorba a dekorativní kosmetika.	32

Osobní a provozní služby

Vývoj kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání

Zpracovala: PaedDr. Věra Němcová

Autoři expertních vyjádření: Růžena Hodesová, Mgr. Marcela Piskořová, Jaroslav Fešar, Vincenc Wildt

Vydal © Národní ústav odborného vzdělávání
Praha 2007

Tisk a technická příprava: informační středisko odborného vzdělávání NÚOV

1. Úvod

Oborová skupina osobní a provozní služby je jednou z 25 skupin, které pracují při Národním ústavu odborného vzdělávání z pověření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Práce oborových skupin přispívá k tomu, aby vzdělávací programy středního odborného vzdělávání vytvářené v rámci kompetencí NÚOV odpovídaly současnému a očekávanému vývoji požadavků na pracovní činnosti v povoláních.

Oborová skupina osobní a provozní služby průběžně sleduje vývojové trendy v dané oblasti a jejich vliv na kvalifikační požadavky povolání ve službách zaměřených na péči o vzhled člověka. Získané poznatky jsou užitečné pro tvorbu profesních profilů a kurikulárních dokumentů pro vzdělávací programy odborného vzdělávání. K dispozici jsou rovněž pedagogickým pracovníkům a široké veřejnosti, která má zájem o informace o očekávaném vývoji kvalifikačních požadavků.

V roce 1998 byla na základě expertních vyjádření členů oborové skupiny osobní a provozní služby vytvořena sektorová studie „Sledování vývojových trendů ve skupinách příbuzných povolání - osobní a provozní služby“¹. Studie se zabývala především vývojovými trendy v oblasti vývoje kadeřnických a kosmetických služeb. Experti vyjádřili názory na očekávaný vývoj kvalifikací v oblasti osobních a provozních služeb a specifikovali základní požadavky na odborné vzdělávání v dané oblasti.

V roce 2004 byli experti z oborové skupiny znovu požádáni o vyjádření k trendům ve vývoji povolání dané oblasti. Do studie přispěli svými příspěvky zástupci Unie kosmetiček, Společenstva kadeřníků a kosmetiček, České podiatrické společnosti a Speciální školy Aloyse Klara v Praze.

Na základě rozboru expertních stanovisek jsme vytipovali témata pro odborné vzdělávání, která s ohledem na očekávaný vývoj povolání považujeme za stěžejní. Jsou to: všeobecné a přenositelné kompetence, práce s moderními technologiemi a novými přípravky, práce s informačními a komunikačními technologiemi, manažérsko-podnikatelské dovednosti, etika podnikání, profesionální jednání.

V dalším kroku jsme formulovali náměty, jak závažná témata prosazovat do vzdělávání v oborech vzdělání osobní a provozní služby.

Jsou jimi:

- zdokonalování kultivované ústní i písemné komunikace
- osvojování profesionálního jednání a zásad společenského chování
- rozvíjení osobnostních předpokladů a kvalit
- osvojování cizojazyčné komunikace
- využívání informačních a komunikačních technologií
- získání poznatků a osvojení dovedností souvisejících s podnikáním
- znalost legislativy, hygienických předpisů a bezpečnostních předpisů
- péče o zdraví pracovníků v osobních službách, zdravý životní styl

Stručný přehled očekávaných změn ve vývoji povolání a přehled námětů pro vzdělávání ve sledované oblasti jsou obsahem kapitol 4. a 5. Závěry odvozené na základě expertních vyjádření nemohou nahradit originální texty, a proto jsou tyto texty v plném znění zveřejněny v příloze.

---

¹ Sledování vývojových trendů ve skupinách příbuzných povolání. Osobní a provozní služby. Zpracovala PaedDr. Věra Němcová. 1. vyd. Praha, Výzkumný ústav odborného školství, srpen 1998.

Sektorovou studii předkládáme sociálním partnerům, vyučujícím odborných škol a veřejnosti k využití.

2. Vymezení okruhu povolání a jejich charakteristika v ISTP

Integrovaný systém typových pozic (ISTP) se v letech 1999–2003 orientoval na zkvalitnění komunikace na trhu práce, především na usnadnění a zlepšení procesu zprostředkování práce a profesního poradenství. Vznikla nová soustava povolání a typových pozic, která vychází z aktuální situace na trhu práce a současně je provázána se vzdělávací soustavou ČR.

Kartotéka typových pozic obsahuje více než 1200 typových pozic. Každá typová pozice je popsána činnostmi, příklady prací a pracovními a technickými podmínkami výkonu práce. Současně jsou odborně stanoveny běžné požadavky na vykonavatele práce – kvalifikační (vhodné obory vzdělání, požadované certifikáty a průřezové dovednosti), osobnostní i zdravotní. Tato rozsáhlá informační základna je volně dostupná na internetu (www.istp.cz) a mohou ji tak využívat zaměstnanci úřadů práce, nezaměstnaní, ale i pedagogové a žáci škol. Údaje využívají rovněž tvůrci vzdělávacích programů, kteří analyzují pracovní pozice z hlediska požadovaných odborných kompetencí.

Sektor osobní a provozní služby připravuje na povolání, která jsou v kartotéce typových pozic zahrnuta do odborného směru osobní a provozní služby. V tabulce jsou uvedena jen ta povolání a obory vzdělání, které jsou v kompetenci oborové skupiny osobní a provozní služby. Není uvedeno např. povolání kominík, na které se realizuje příprava ve tříletém oboru vzdělání s výučním listem 36-56-H/001 Kominík. Obor vzdělání je v kompetenci oborové skupiny Stavebnictví.

Oblast	Povolání dle ISTP	Obory vzdělání, ve kterých se příprava na povolání realizuje	Stupně středního vzdělání
	Povolání vyžadující střední vzdělání s výučním listem		
Osobní služby			
	kadeřník	69-51-H/001 Kadeřník	Obor vzdělání s VL ¹
	pedikér (bude zařazeno)	69-41-L/004 Kosmetička	Obor vzdělání s MZ ²
	manikér	69-41-L/004 Kosmetička	Obor vzdělání s MZ ²
	kosmetička a vizážistka	69-41-L/004 Kosmetička	Obor vzdělání s MZ ²
	Pozice kvalifikované bez požadavku na stupeň a obor vzdělání		
	kondiční masér	69-53-H/001 Rekondiční a sportovní masér	Obor vzdělání s VL ¹
		69-41-M/001 Masér sportovní a rekondiční	Obor vzdělání s MZ ²
Provozní služby			
	chemik prádlen a čistíren	nerealizuje se	

¹ VL – výuční list, ² MZ – maturitní zkouška

3. Profesní profily v dané oblasti a odpovídající obory vzdělání

Ze soustavy povolání vyplývá potřebnost konkrétních kvalifikací. Kvalifikační požadavky pro jedno nebo více povolání popisují **profesní profily**, které projednávají sociální partneři a experti na odborné vzdělávání v oborových skupinách při NÚOV. Přijaté profesní profily jsou východiskem při vytváření programů odborného vzdělávání.

Vytvoření profesního profilu zakládá požadavek na existenci adekvátního **oboru vzdělání**. V navrhované nové soustavě oborů vzdělání souvisí s každým oborem vzdělání profesní profil – jako popis kvalifikace požadovaný světem práce a projednaný se sociálními partnery.

V souladu s pojetím probíhající kurikulární reformy jsou pro každý obor vzdělání postupně vytvářeny **rámcové vzdělávací programy (RVP)**, které vymezují státem garantovaný povinný základ vzdělávání. Na RVP budou navazovat školní vzdělávací programy (ŠVP) zpracováváné školami s ohledem na požadavky místní či regionální povahy i zvláštní potřeby žáků a jejich budoucích zaměstnavatelů.

V oborové skupině osobní a provozní služby postupně vznikly tyto profesní profily:

- 6941L Kosmetička
- 6951H Kadeřník
- 6941M Masér

Každému z profesních profilů odpovídá navržený obor vzdělání, na který se postupně připravují příslušné RVP.

Zpracované profesní profily jsou uvedeny v příloze.

4. Předpokládaný vývoj v sektoru osobní a provozní služby

Kosmetické služby

Na trhu práce se uplatní v oboru kosmetička pouze absolventky s nabídkou širokého rozsahu poskytovaných služeb klientům zaměřujících se nejen na kosmetickou péči o obličej, krk a dekolt, ale i na péstíci péči o celé tělo. Takový rozsah poskytovaných služeb je nutné začlenit přímo do učebních dokumentů pro daný obor přípravy. Tato změna požadavků na kvalifikace je výrazným krokem ke sladění studijních plánů a poskytovaných služeb v zemích EU i v zámoří.

Pro získání a udržení klientely je nezbytné rozšiřovat rozsah poskytované péče o nové techniky získané nejnovějšími odbornými vědeckými výzkumy. Spolu se zavedením nových technologií je nutné i zajištění přípravků vyvinutých speciálně pro nové technologie.

Žáci by měli mít více praxe v soukromých kosmetických zařízeních, absolvovat více exkurzí do kosmetických firem zabývajících se výrobou kosmetických prostředků. Velmi potřebné by byly výměnné stáže nejen žáků, ale především učitelů odborného výcviku alespoň v rámci zemí EU.

Žáci by se měli naučit doporučit vhodný kosmetický přípravek a umět jej prodat. V zahraničí dělá kosmetičce větší část finančního obrátu prodej, než poskytování kosmetických služeb.

Nyní se vyučuje na většině škol ve studijním oboru kosmetička také pedikúra a manikúra a to na některých školách velmi důkladně v plném rozsahu daného oboru – pedikúra a manikúra včetně závěrečné zkoušky. Výuční list nebo maturitní vysvědčení je vydáno pro obor kosmetička. V některých městech živnostenský úřad nevydá absolventkám oboru kosmetička živnostenský list na pedikúru nebo manikúru. Absolventi nemají tedy stejné podmínky po ukončení učebního oboru nebo studijního oboru. Tuto vzniklou situaci je nutno řešit a sjednotit. Záleží potom jen na absolventech, na co se zaměří – kosmetika – manikúra nebo kosmetika – pedikúra.

Kadeřnické služby

Ke zdokonalení kadeřnických služeb přispívá používání nových přípravků a v souladu s tím aktualizované technologické postupy. Firmy, které vyvíjejí nové vlasové přípravky, proškolují zájemce z řad kadeřníků na různých vzdělávacích akcích ke správné aplikaci přípravků.

Nové poznatky mají možnost kadeřníci získat na regionálních i celostátních prezentačních akcích. Mohou také získat inspiraci, případně předvést své dovednosti v tvorbě účesů na soutěžích kadeřníků.

Důraz je kladen na zvyšování kvality kadeřnických služeb, a to jak v oblasti rozšiřování nabídky, tak i v úrovni poskytování služeb.

Masérské služby

Se stále větším zájmem lidí o zdravý způsob života, o různé alternativní metody péče o zdraví a tělo, stoupá i požadavek, aby se v této oblasti dobře orientovali odborní pracovníci, v tomto případě maséři. Je proto třeba, aby se maséři průběžně seznamovali s novými i alternativními metodami (např. východní techniky masáže), a osvojit si dovednosti potřebné k jejich provozování.

Praxe má stále vyšší nároky na kvalifikaci, její univerzálnost ale i odbornost, na samostatné a zodpovědné plnění úkolů a profesionální přístup.

Požadavek na změnu, který praxe stále více ukazuje, je rozšířit kvalifikaci maséra pro sportovní a rekondiční masáže o kvalifikaci pro vedení rehabilitačních cvičení, relaxačních technik a základní balneologie. Tyto oblasti spolu v praxi často souvisí a pro dobrou uplatnitelnost na trhu práce je výhodou, pokud pracovník může nabídnout širší spektrum dovedností, tzn. poskytovat komplexnější služby.

Pedikérské služby

Obor pedikúra zaznamenal v posledních letech řadu změn a inovací. Mnoho technologických postupů a novinek zasáhlo pozitivně do činnosti v oboru a pomohlo zdokonalit kvalitu ošetření.

Od roku 1993 se v ČR významně změnil způsob ošetření nohou. V ČR do té doby byl veřejnosti znám pouze klasický (mokrý) způsob ošetření. V posledních letech, především přílivem moderních technologií, přístrojového vybavení a i znalostí a zkušeností z oboru získaných v zahraničí, dochází ke změnám. Stále více pracovišť pracuje moderně, velmi šetrně a citlivě. Přístrojová, takzvaná „suchá“ metoda, se provádí bez namáčení ve vodě a samotná úprava se provádí speciálním podiatrickým přístrojem. Nepoužívají se zde ostré, řezné nástroje a celé ošetření se provádí nejnovějšími technologiemi.

Perspektivní jsou znalosti z oboru podiatrie. Je to nový obor, který vznikl v roce 2000 a zabývá se komplexní péčí o nohy. Sdružuje odborníky z různých zdravotnických i řemeslných profesí, které spojuje jeden cíl a tím je péče o nohy z hlediska komplexního pojetí. Současným trendem pedikérů je transformace do profese podiatr. Česká podiatrická společnost připravuje systém, který stanovuje podmínky pro tuto změnu. Prvořadou podmínkou je práce v některém z příbuzných oborů a zájem se profesně vzdělávat.

Důležitým prvkem moderního myšlení v profesi pedikér je pohled na problém z hlediska dlouhodobé perspektivy. Není možné, jak tomu bylo často v minulosti, chápat chodidlo jako samostatnou část lidského těla, na které se objevují určité specifické problémy a ty pouze řešit. Základem moderního pojetí práce pedikéra je potřeba nejprve situaci důkladně zanalyzovat a následně najít způsob, kterým by se předcházelo pozdějším recidivám.

V porevolučním období se vlivem přístupu informací ze zahraničí významně změnil pohled na nohu jako součást celého těla a neustále se prokazuje její přímý vliv na celý pohybový aparát. Proto je také snahou pedikérů přesvědčit pacienta o tom, že každý z problémů, které se jim na nohách objeví, má nějakou příčinu, která jej vlastně vyvolává. Obvykle nestačí odstranit pouze důsledek, ale je třeba systematicky hledat důvod.

Ačkoliv patří obor pedikúra mezi řemeslné činnosti, výrazně balancuje na hranici služeb a zdravotnictví. Řada problémů na nohách souvisí s onemocněním některých orgánů, s nedostatkem některých látek a prvků v těle, s pohybovou aktivitou, typem zaměstnání, životním stylem a tělesnou hmotností.

Lze předpokládat, že o profesi pedikér bude v nejbližších letech velký zájem i ze strany mužů, neboť se stává profesí více odborně technickou, než tomu bylo v minulosti.

5. Akcentovaná témata pro vzdělávání ve směru osobní a provozní služby

Komunikace a společenský styk

Pro výkon povolání v tomto sektoru jsou nezbytné všestranné komunikativní dovednosti. Je vyžadován kultivovaný ústní i písemný projev, profesionální přístup se zájmem o zákazníka a jeho potíže, velmi důležité jsou důvěryhodnost, schopnost správné a citlivé komunikace, empatie, starostlivost, umění poradit, případně směřovat zákazníka na jiné odborné pracoviště.

Doporučení

- dbát na rozvoj kultivované ústní a písemné komunikace,
- klást důraz na praktický trénink vedení rozhovoru, empatického naslouchání, názorného výkladu a popisu postupu nabízené a poskytované služby,
- dbát na osvojení psychologických aspektů komunikace a o psychologickou přípravu žáků,
- klást důraz na osvojení a dodržování pravidel společenského chování ve styku se zákazníky, spolupracovníky i obchodními partnery.

Cizí jazyky

V profesích daného sektoru se neustále zvyšují požadavky na znalost cizích jazyků, včetně znalostí odborné terminologie. Z vyjádření odborníků z praxe vyplývá, že dosavadní výuka cizích jazyků na středních školách tyto znalosti v potřebné míře neposkytuje.

Doporučení

- posilovat komunikativní dovednosti zefektivněním výuky cizích jazyků,
- výuku cizích jazyků provázat s výukou odborných předmětů a s potřebami praxe,
- rozšířit výuku cizích jazyků zařazením druhého cizího jazyka,
- podporovat, zprostředkovávat a realizovat zahraniční pobyty žáků v rámci studia.

Informační a komunikační technologie

Ovládnutí práce s výpočetní technikou při zpracování dat a vyhledávání informací na internetu se stává stále důležitější součástí běžného života pracovníků v osobních a provozních službách.

Doporučení

- výuku vést k praktickým aplikacím, k osvojování dovedností vyhledávat a předávat informace

Nové technologické postupy a přípravy

Poskytování kvalitních osobních služeb souvisí se sledováním aktuálního stavu ve vývoji technologií a přípravků a aktivním přístupem při aplikaci těchto poznatků v praxi.

Doporučení

- do přípravy na povolání neustále aplikovat aktuální vědecké poznatky v konkrétním oboru, ale i v příbuzných oborech (např. medicíny, chemie, psychologie),
- vést žáky k samostatnému vyhledávání informací a potřebě průběžně se v oboru zdokonalovat (např. absolvováním odborných kurzů, seminářů, studiem odborné literatury),
- klást důraz na dodržování hygienických předpisů a bezpečnosti práce.

Rozvoj osobnosti, kreativita a aktivita

Kvalita osobních služeb úzce souvisí jak se zdokonalováním již zvládnutých služeb, tak s průběžným rozšiřováním znalostí a dovedností kosmetiček, kadeřníků, pedikérů a masérů v příslušném oboru a s vlastním sezdokonalováním.

Doporučení:

- vést žáky k neustálému sledování novinek dosažených ve výzkumu a vývoji technologií a přípravků,
- motivovat žáky ke zvyšování odbornosti a zdokonalování dovedností absolvováním různých kurzů, seminářů a dalších odborných vzdělávacích akcí,
- podporováním účasti na soutěžích rozvíjet kreativitu a aktivní přístup při poskytování služeb,
- klást důraz na aplikování poznatků ze sociální psychologie, psychologie osobnosti, psychologie práce, vývojové psychologie atd.

Podnikání

S vývojem tržní ekonomiky je spojen ve službách i rozvoj soukromého podnikání. S jeho úspěšnou realizací souvisí potřeba osvojit si takové ekonomické a právní vědomosti a dovednosti, které jsou využitelné v situacích, se kterými se pracovníci ve službách setkávají jako podnikatelé i jako zaměstnanci.

Doporučení

- prosazovat projektově řízenou výuku zaměřenou na získání znalostí o zahájení podnikání,
- orientovat vzdělávání na přípravu na podnikání směřující k osvojení kompetencí potřebných pro realizaci vlastních podnikatelských aktivit,
- výuku vést k praktickým aplikacím znalostí právních předpisů,
- klást důraz na výchovu k etice v podnikání.

Péče o zdraví

U pracovníků v osobních službách se často projevují zdravotní potíže způsobené jednostranným a dlouhodobě trvajícím zatížením některých částí těla a nedostatečnou péčí o pohybový a nosný systém těla.

Doporučení

- klást důraz na pojetí tělesné výchovy, které by mělo mít charakter jak preventivní, tak následné péče o organismus zatěžovaný přemírou stání nebo sezení,
- rozvíjet zájem o zdravý způsob života a různé alternativní metody péče o zdraví a tělo.

6. Přílohy – profesní profily, expertní studie

Profesní profil pro obor vzdělání 6941L/01 Kosmetička

Profesní profil pro obor vzdělání 6951H/01 Kadeřník

Profesní profil pro obor vzdělání 6941M/01 Masér

Růžena Hodesová: Předpokládaný vývoj kvalifikačních požadavků na povolání – kosmetické služby

Mgr. Marcela Piskořová: Předpokládaný vývoj kvalifikačních požadavků na povolání – masérské služby

Jaroslav Fišar: Předpokládaný vývoj kvalifikačních požadavků na povolání – pedikérské služby

Vincenc Wildt a kol.: Důležitost soutěží v odborných dovednostech – účesová tvorba a dekorativní kosmetika

(Tento příspěvek se liší od předcházejících v tom, že problematiku přípravy na povolání popisuje z hlediska potřeb rozvoje osobnostních vlastností pracovníka v osobních službách.)

PROFESNÍ PROFILY

69 OSOBNÍ A PROVOZNÍ SLUŽBY

PROFESNÍ PROFIL PRO OBOR VZDĚLÁNÍ

69-41-L/01 KOSMETIČKA

Charakteristika profesní uplatnitelnosti

Absolventi příslušných vzdělávacích programů se uplatní zejména v povolání kosmetička ve středně velkých i malých firmách jako živnostníci při poskytování profesionálních kosmetických služeb prováděných náročnými technologickými postupy v souladu s individuálními požadavky zákazníka, módními trendy a zdravotně hygienickými předpisy.

Obecné požadavky pro výkon pracovních činností

- dodržovat obecné a pro obor specifické zásady bezpečnosti práce, ochrany zdraví při práci, hygieny práce a požární prevence
- dodržovat obecné a pro obor specifické zásady ochrany životního prostředí
- dodržovat principy efektivního ekonomického a ekologického provozu
- řešit samostatně, pohotově a zodpovědně úkoly na svěřeném pracovišti a pracovat podle stanovených technologických postupů
- umět pracovat v týmu, upevňovat interpersonální vztahy a adekvátně jednat s lidmi
- zvládat běžné pracovní i životní situace
- organizovat si účelně práci a pracoviště a udržovat na něm pořádek a čistotu
- orientovat se v tržní ekonomice a uplatňovat se na měnícím se trhu práce a akceptovat jeho požadavky
- sledovat vývojové trendy oboru v rámci systému celoživotního vzdělávání
- využívat prostředků informačních a komunikačních technologií v pracovním i v osobním životě
- pracovat s informacemi a informačními zdroji
- využívat cizí jazyk v odborné i osobní komunikaci na úrovni úplného středního odborného vzdělání
- pracovat v souladu s platnou legislativou a platnými normami a standardy v daném oboru
- řídit, organizovat a kontrolovat činnost a výsledky pracovního týmu

Odborné požadavky

- volit vhodné pracovní postupy kosmetického ošetření zákazníka s ohledem na dodržování technologických postupů a ekonomickou náročnost a s přihlédnutím k individuálním přáním zákazníka

- volit a připravit potřebné nástroje, pomůcky a kosmetické přípravky v souladu se zvoleným technologickým postupem
- uplatňovat při kosmetickém ošetření zdravotně hygienické požadavky a estetická hlediska, být zručný, pečlivý a kreativní
- využívat znalostí z patologie, mikrobiologie, imunologie, epidemiologie a hygieny
- určit kožní choroby vyskytující se běžně na obličeji, rukou a nohou a rozhodnout, kdy je možné provést při nich kosmetickou péči
- vyjadřovat graficky vlastní návrhy denního, večerního a fantazijního líčení
- hovořit se zákazníky, naslouchat jim, eventuálně řešit problémové situace
- uplatňovat zásady společenského chování a kultivovaně komunikovat a jednat se zákazníky, obchodními partnery a spolupracovníky
- vystupovat profesionálně a dodržovat zásady podnikatelské etiky
- komunikovat se zákazníkem v některém cizím jazyce
- orientovat se v sortimentu kosmetických přípravků a jejich použitelnosti, uplatňovat nové technologické postupy
- poskytovat poradenské služby v péči o kůži obličeje, krku, dekoltu a poprsí a v péči o celé tělo
- poskytovat poradenskou službu v péči o ruce a o nohy
- znát podstatu a nástroje podnikatelské činnosti a aplikovat je v oboru
- nabízet a prodávat přípravky pleťové kosmetiky a přípravky pro osobní hygienu
- uplatňovat zásady zdravého životního stylu

Okruhy pracovních činností

Ošetření pleti

- odborné posouzení aktuálního stavu pleti zákazníka
- příprava zákazníka pro kosmetické ošetření podle zdravotně hygienických předpisů (např. povrchové čištění pleti, odličování řas a obočí)
- napařování pleti
- hluboké čištění pleti
- peeling
- kosmetická masáž obličeje, krku, dekoltu a poprsí s přístrojem a bez přístroje
- aplikace obkladů a masek

Samostatné kosmetické úkony

- barvení řas a obočí
- epilace
- depilace
- odborné denní a večerní líčení
- péče o tělo

Manikúra

- upravování, stříhání a broušení nehtů
- změkčování kůže

- peeling rukou
- masáž rukou
- nanášení masek a provádění zábalů
- lakování a zdobení nehtů

Pedikúra (klasická)

- změkčování a odstraňování ztvrdlé kůže
- ošetření nehtů
- odstraňování mozolů a kuřích ok
- peeling nohou
- masáž nohou

Administrativní činnosti

- vedení kartotéčních záznamů zákazníků
- zhotovení ceníku úkonů
- sestavování obchodních písemností a vyřizování korespondence
- vedení účetní evidence

Vedení provozovny

- personální zajištění provozu
- řízení a organizace práce, zajišťování plynulosti provozu
- hodnocení kvality poskytovaných služeb
- zajišťování odborného růstu pracovníků

Prodej kosmetických přípravků

- nákup a skladování kosmetických přípravků
- kalkulace prodejní ceny
- propagace nových kosmetických přípravků
- nabídka a prodej kosmetických přípravků

PROFESNÍ PROFIL PRO OBOR VZDĚLÁNÍ

69-51-H/01 KADEŘNÍK

Charakteristika profesní uplatnitelnosti

Absolventi příslušných vzdělávacích programů se uplatní v povolání kadeřník při poskytování profesionálních kadeřnických služeb ve středně velkých i malých firmách i jako živnostníci. Kadeřník je kvalifikovaný pracovník schopný samostatně a odpovědně provádět komplexní péči o vlasy.

Obecné požadavky pro výkon pracovních činností

- dodržovat obecné a pro obor specifické zásady bezpečnosti práce, ochrany zdraví při práci, hygieny práce a požární prevence
- dodržovat obecné a pro obor specifické zásady ochrany životního prostředí
- dodržovat principy efektivního ekonomického a ekologického provozu
- řešit samostatně, pohotově a zodpovědně úkoly na svěřeném pracovišti a pracovat podle stanovených technologických postupů
- umět pracovat v týmu, upevňovat interpersonální vztahy a adekvátně jednat s lidmi
- zvládat běžné pracovní i životní situace
- organizovat si účelně práci a pracoviště a udržovat na něm pořádek a čistotu
- orientovat se v tržní ekonomice a uplatňovat se na měnícím se trhu práce a akceptovat jeho požadavky
- sledovat vývojové trendy oboru v rámci systému celoživotního vzdělávání
- využívat prostředků informačních a komunikačních technologií v pracovním i v osobním životě
- pracovat s informacemi a informačními zdroji
- využívat cizí jazyk v odborné i osobní komunikaci na úrovni středního odborného vzdělání
- pracovat v souladu s platnou legislativou a platnými normami a standardy v daném oboru

Odborné požadavky

- zhotovovat dámské, pánské a dětské účesy vhodně zvolenými technologickými postupy a v souladu s individuálním přáním zákazníka a módními trendy
- uplatňovat při úpravě účesů estetická hlediska, být zručný, pečlivý a kreativní
- volit a připravovat potřebné nástroje a pomůcky, chemické a kosmetické přípravky v souladu se zvoleným technologickým postupem
- dodržovat platné normy, stanovené technologické a pracovní postupy
- uplatňovat zásady společenského chování a kultivovaně komunikovat a jednat se zákazníky a obchodními partnery
- poskytovat poradenské služby z hlediska ošetřování vlasů a návrhu na konečnou úpravu

- vlasů do módního účesu
- znát podstatu a nástroje podnikatelské činnosti a aplikovat je v oboru

Okruhy pracovních činností

Holení vousů

- příprava vousů před holením mydlením nebo napáčkou
- holení vousů břitvou po směru jejich růstu a přeholení břitvou proti směru růstu
- ošetření pokožky po holení

Úprava tvaru knírů a plnovousů stříhem

- tvarování knírů a plnovousů technikou stříhu nůžkami přes hřeben nebo stříhacím strojkem
- odholení kontury břitvou

Mytí vlasů a vlasové pokožky

- provlhčení vlasů teplou vodou a důkladné umytí kůže ovlášené části hlavy i vlasů šamponem
- opláchnutí vlasů teplou vodou a provedení závěrečného ošetření vlasů před další úpravou

Provádění různých druhů masáží vlasové pokožky

- provádění ruční masáže prsty obou rukou za použití vlasové vody nebo vlasového tonika
- provádění masáže vibračním nebo poklepovým přístrojem
- provádění masáže vysokofrekvenčním přístrojem se skleněnými elektrodami na suché pokožce

Regenerace vlasů povrchová a hloubková

- ošetření kutikuly vetřením malého množství regeneračního přípravku do umytých vlasů
- propláchnutí vlasů vodným regeneračním roztokem bez opláchnutí nebo nanesení většího množství regeneračního přípravku na umyté vlasy s několika minutovým působením a následným opláchnutím
- ošetření vlasového kortextu klasickou hloubkovou regenerací nebo přípravky s biologickými účinky s následnou masáží, zábalem a zahříváním pomocí přístroje

Stříhání vlasů

- provádění stříhů dámských, pánských nebo dětských vlasů podle přání zákazníka při použití různých technik stříhů samostatně nebo jejich kombinací (provádění plastického nebo tupého stříhu vlasů a speciálních módních stříhů)

Tvarování vlasů vodovou ondulací

- natáčení mokrých vlasů na natáčky s různým sklonem vlasových pramenů k pokožce podle požadovaného tvaru účesu
- kroužkování mokrých pramenů vlasů od hlavy nebo od konečků se směřováním podle požadovaného tvaru účesu
- vytváření pokládáných vln na mokrých vlasech hřebenem přes prsty

- tvarování vlasů horkým vzduchem hřebenem nebo kartáčem do vln nebo jiných účesových tvarů

Tvarování vlasů elektrickým ondulačním železem

- úprava suchých vlasů natáčením elektrickým ondulačním železem podle přání zákazníka samostatně nebo v kombinaci s foukanou ondulací, případně s dalšími technikami vodové ondulace

Provádění trvalé ondulace vlasů klasické i individuální do tvaru účesu

- natočení vlhkých vlasů na natáčky a nanesení preparačního roztoku nebo natočení vlasů nasycených preparačním roztokem na natáčky
- důkladné opláchnutí vlasů natočených na natáčkách teplou vodou
- provlhčení vlasů na natáčkách fixačním roztokem a po vyčkávací době roztočení vlasů
- přemytí vlasů šamponem, důkladné propláchnutí vodou a ošetření regeneračním přípravkem

Odbarvování vlasů

- nanesení odbarvovací lázně na vlasy s dodržáním technologického postupu odbarvování celých vlasů nebo nárustků
- po docílení požadovaného zesvětlení opláchnutí a vymytí odbarvovacího přípravku s následnou neutralizací a ošetřením vlasů regeneračním přípravkem

Melírování vlasů odbarvováním a barvením

- vytváření světlých pramenů na tmavých vlasech technikou odbarvování nebo barvení na světlejší odstín nebo vytváření tmavších pramenů na světlých vlasech barvením při použití různých způsobů izolování pramenů od ostatních vlasů (děrovanou gumovou čepicí, kovovou folií, tupírováním)

Provádění tónování (přelivů) a barvení vlasů a vousů

- nanesení na umyté vlasy dotykový tónovací přípravek bez oxidantu nebo tónovací oxidační přípravek s použitím peroxidu vodíku
- spláchnutí přípravku bez oxidantu
- umytí tónovacího oxidačního přípravku šamponem
- neutralizování vlasů a ošetření regeneračním přípravkem
- nanesení barvicí lázně na vlasy s dodržáním technologických postupů pro barvení celých vlasů nebo nárustků
- opláchnutí barvicí lázně teplou vodou, umytí šamponem včetně neutralizace vlasů a ošetření regeneračním přípravkem

Úprava obočí a barvení řas a obočí

- úprava obočí vytrháváním
- barvení řas a obočí s použitím speciálních oxidačních barev

Zhotovování a ošetřování vlasových doplňků

- zhotovování vlasových doplňků podle konkrétní potřeby
- úpravy vlasových doplňků
- mytí, ošetřování a úprava vlásenek

Vedení dokumentace

- vedení kartotéčních záznamů zákazníků
- zhotovení ceníku úkonů
- vedení evidence skladu materiálu
- zhotovování účetních dokladů a vedení účetní dokumentace

Péče o kadeřnickou provozovnu

- provádění základní údržby strojů, zařízení a pomůcek
- udržování čistoty a pořádku na pracovišti

Prodej přípravků

- nákup a skladování materiálu a přípravků
- kalkulace prodejní ceny
- nabídka přípravků vlasové kosmetiky a přípravků pro osobní hygienu

PROFESNÍ PROFIL PRO OBOR VZDĚLÁNÍ

69-41-M/01 MASÉR

Charakteristika profesní uplatnitelnosti

Absolventi příslušných vzdělávacích programů se uplatní jako maséři ve všech nezdravotnických zařízeních s akreditací MŠ a MZ (rekondiční, rekreační a sportovní zařízení, kosmetické salóny apod.) nebo při provozování privátní praxe (vlastní živnosti). Maséři se vzděláním a statutem „nižší zdravotnický pracovník“ se mohou uplatnit ve státních i nestátních zdravotnických zařízeních a pracovat pod dohledem lékaře.

Obecné požadavky pro výkon pracovních činností

- dodržovat obecné a pro obor specifické zásady bezpečnosti práce, ochrany zdraví při práci, hygieny práce a požární prevence
- dodržovat obecné a pro obor specifické zásady ochrany životního prostředí
- dodržovat principy efektivního ekonomického a ekologického provozu
- řešit samostatně, pohotově a zodpovědně úkoly na svěřeném pracovišti a pracovat podle stanovených technologických postupů
- umět pracovat v týmu, upevňovat interpersonální vztahy a adekvátně jednat s lidmi
- zvládat běžné pracovní i životní situace
- organizovat si účelně práci a pracoviště a udržovat na něm pořádek a čistotu
- orientovat se v tržní ekonomice a uplatňovat se na měnícím se trhu práce a akceptovat jeho požadavky
- sledovat vývojové trendy oboru v rámci systému celoživotního vzdělávání
- využívat prostředků informačních a komunikačních technologií v pracovním i v osobním životě
- pracovat s informacemi a informačními zdroji
- využívat cizí jazyk v odborné i osobní komunikaci na úrovni úplného středního odborného vzdělání
- pracovat v souladu s platnou legislativou a platnými normami a standardy v daném oboru
- řídit, organizovat a kontrolovat činnost a výsledky pracovního týmu

Odborné požadavky

- volit vhodné pracovní postupy masáže v souladu s potřebami a požadavky zákazníka
- připravit potřebné nástroje, pomůcky a přípravky v souladu se zvoleným masážním postupem
- uplatňovat při masáži zdravotně hygienické požadavky, využívat poznatky ze somatologie, psychologie a epidemiologie
- uplatňovat zásady společenského chování a kultivovaně komunikovat a jednat se zákazníky, obchodními partnery a spolupracovníky
- vystupovat profesionálně a dodržovat zásady podnikatelské etiky
- komunikovat se zákazníkem v některém cizím jazyce

- znát podstatu a nástroje podnikatelské činnosti a aplikovat je v oboru
- uplatňovat zásady zdravého životního stylu

Okruhy pracovních činností

Masérské služby

- ruční masáž celého těla, zejména svalů, kůže, vaziva a kloubů
- uplatňování fyzikální terapie
- provádění reflexní masáže
- provádění specifické masáže pomocí přístrojů a zařízení

Administrativní činnosti

- vedení kartotéčních záznamů zákazníků
- zhotovení ceníku úkonů
- sestavování obchodních písemností a vyřizování korespondence
- vedení účetní evidence

Vedení provozovny

- personální zajištění provozu
- řízení a organizace práce, zajišťování plynulosti provozu
- hodnocení kvality poskytovaných služeb
- zajišťování odborného růstu pracovníků

PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ KVALIFIKAČNÍCH POŽADAVKŮ NA POVOLÁNÍ – KOSMETICKÉ SLUŽBY

Zpracovala: Růžena Hodesová, Kosmetický institut Růže, s. r. o.
Unie kosmetiček

I. Charakteristika aktuálního stavu v dané oblasti

Výuka ve studijním oboru a dobíhajícím učebním oboru kosmetička je postavena na teoretické bázi, a to pouze všeobecné. Je nutné prokládat výuku modelovými situacemi reagujícími na konkrétní případy v souladu se Živnostenským zákonem a požadavky reálného života.

Úroveň výuky je velmi rozdílná na jednotlivých školách, což bohužel souvisí s odbornou úrovní mistrů odborné výchovy. Je nutné, aby školy navázaly větší spolupráci s výrobcí a dovozci kosmetických prostředků, aby studenti nebyli zaměřeni jen na jednu kosmetickou značku a technologické postupy a to ve většině případech na ty nejlevnější kosmetické prostředky.

Mají-li být naši absolventi studijního oboru kosmetička konkurenceschopní s ostatními evropskými státy a uplatnit se na trhu práce nejen v zemích EU, je nutné rozšířit výuku především o péči o celé tělo.

Studenti by měli mít více praxe v soukromých kosmetických zařízeních, absolvovat více exkurzí do kosmetických firem zabývajících se výrobou kosmetických prostředků. Velmi potřebné by byly výměnné stáže nejen studentek, ale především mistrů odborné výchovy alespoň v rámci zemí EU.

Nyní se vyučuje na většině škol ve studijním oboru kosmetička také pedikúra, manikúra a to na některých školách velmi důkladně v plném rozsahu daného oboru – pedikúra, manikúra včetně závěrečné zkoušky – výuční list nebo maturitní vysvědčení je vydáno pro obor kosmetička. V některých městech živnostenský úřad nevydá absolventkám oboru kosmetička živnostenský list na pedikúru nebo manikúru. Absolventi nemají tedy stejné podmínky po ukončení učebního oboru nebo studijního oboru. Tuto vzniklou situaci je nutno řešit a sjednotit. Záleží potom jen na absolventech, na co se zaměří – kosmetika – manikúra, kosmetika – pedikúra.

2. Změna požadavků na kvalifikaci a charakter očekávaných kvalifikačních změn

Na trhu práce se uplatní v oboru kosmetička pouze absolventky s nabídkou širokého rozsahu poskytovaných služeb klientům, zaměřujících se nejen na kosmetickou péči obličeje, krku a dekoltu, ale i na péstíci péči celého těla. Takový rozsah poskytovaných služeb je nutné začlenit přímo do studijních plánů škol pro daný obor s cílem získání odborného osvědčení v závěru studia. Tato změna požadavků na kvalifikace je výrazným krokem ke sladění studijních plánů a poskytovaných služeb v zemích EU i v zámoří.

3. Předpokládané dopady změn na vývoj povolání v dané oblasti ve vazbě na vzdělání a přípravu na povolání

Pro získání a udržení klientely je nezbytné rozšiřovat rozsah poskytované péče o nové techniky získané nejnovějšími odbornými vědeckými výzkumy. Spolu se zavedením nových technologií je nutné i zajištění materiálem vyvinutým speciálně pro tuto technologii. Tento materiál je nezbytný pro názornou výuku žáků, jedná se o základní prvek spojení teorie s praxí.

Nezbytně nutné je sjednotit na všech školách základní schopnosti a dovednosti daného oboru tak, aby mohlo dojít k následnému vzdělávání v souladu s aktuálními vědeckými výzkumy v oblasti kosmetologie, chemie, medicíny, psychologie a dalších příbuzných oborů souvisejících s kosmetikou.

4. Náměty na změny v systému přípravy na povolání

Musím konstatovat, že na počet obyvatel je v České republice mnohem více škol, než např. v Německu. Možná, že by bylo vhodné redukovat počet škol – kvalitněji je vybavit – nejen zařízením, přístroji, ale i materiálem, klást větší důraz na vzdělávání mistrů odborné výchovy. Především odborné stáže v zahraničí. Měli by tak srovnání, a tím by se zkvalitnila výuka. Následně by měli absolventi lepší uplatnění na trhu práce v zemích EU i v zámoří. Musím konstatovat, že jedině, v čem zcela určitě předčíme kosmetičky mimo naši republiku, je hygiena. V naší republice jsou možná zbytečně velmi přísné hygienické předpisy a požadavky, čemuž se v jiných zemích EU (např. Rakousko, Německo, Anglie) velmi diví a svým způsobem nás litují.

Vzhledem k tomu, že obor kosmetička patří do skupiny povolání poskytujících nadstandardní služby, které využívá v zemích EU i v zámoří jen určitá vrstva obyvatelstva, v důsledku pronikání tohoto trendu k nám je nutno poskytovat komplexní péči v co nejširším rozsahu, ve snaze vyhovět náročnému zákazníkovi. Doporučuji proto následující změny v učebních osnovách.

Ve 3. ročníku ve 2. pololetí zařadit do odborného výcviku péči o celé tělo – masáž těla a poté praktické procvičování různých technologických postupů v péči o tělo.

Ve 4. ročníku by měli již studenti samostatně pracovat a procvičovat si osvojené návyky nejlépe v soukromých firmách, aby byli skutečně připraveni pro svůj profesionální život (dráhu) a to nejen po odborné stránce praktické, ale aby měli také praktické zkušenosti v chování k zákazníkovi v různých situacích (modelově procvičovat ve 3. ročníku i teoreticky v psychologii). Často absolventi nevědí, jak získat živnostenský list, jaké kroky podniknout, nedovedou se orientovat v kosmetických prostředcích, vybavení, materiálu. V soukromé praxi i ve škole je nutno dbát na hygienické předpisy a bezpečnost při práci.

Ve 3. ročníku zařadit do učebních osnov v teorii i alternativní metody, aby byli studenti alespoň seznámeni s odbornými termíny (např. Ajúrvéda, Reiki, Thai-chi, Shiatsu, lymfodrenáž, ošetření pomocí polodrahokamů a další).

Dále by se měli chodit na exkurze do kosmetických salonů, aby viděli, jak se provádí prakticky např. permanentní make-up, plastické a estetické operace – zhlédnout záznam operace na videu. Seznámit studenty i s možnými riziky a následky. Zhlédnout chemický peeling, vpichování botulotoxinu do vrásek atd.

Vzhledem k tomu, že do středisek praktického výchovy chodí stále stejná klientela, nemohou se studenti naučit různým situacím a vhodné komunikaci s klientem, na což by měl být kladen velký důraz. Studenti by se měli naučit doporučit vhodný kosmetický přípravek a umět jej prodat. To se opět naučí nejlépe v soukromé praxi. Musím podotknout, že v zahraničí dělá kosmetičce větší část finančního obrátu prodej, než poskytování kosmetických služeb. U nás je to bohužel naopak ku škodě kosmetičky na její zdraví (např. do budoucna trvalé problémy s páteří) a to má za následek především ekonomický dopad a přechod na jinou profesi.

PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ KVALIFIKAČNÍCH POŽADAVKŮ NA POVOLÁNÍ – MASÉRSKÉ SLUŽBY

Zpracovala: Mgr. Marcela Piskořová
Speciální škola Aloyse Klara, Vídeňská 28, Praha 4

1. Charakteristika aktuálního stavu v dané oblasti

V současné době lze získat způsobilost k provozování masérských služeb kromě tříletého studia zakončeného výučním listem nebo čtyřletého studia zakončeného maturitní zkouškou také rekvalifikačními a jinými kurzy krátkodobého charakteru, jejichž kvalita je velmi rozdílná. Tyto typy vzdělání se výrazně liší množstvím a hloubkou znalostí a dovedností.

V učebním oboru rekondiční a sportovní masér a ve studijním oboru masér pro sportovní a rekondiční masáže dostávají absolventi poměrně široký teoretický základ vědomostí a dovedností. Přesto některé oblasti potřebují změnu a inovaci vzdělávacího obsahu. Součástí studia není např. souvislá praxe, žáci vykonávají pouze náslechy s asistencí. Problémem je získat pracoviště, kam by studenti na náslechy docházeli a nedaří se ani zajistit jejich různorodost, protože pracoviště nejsou k umožnění praxe studentů motivována. Problém je i v tom, že většinou vzhledem k velikosti pracovišť není možné, aby na jedno místo ve stejnou dobu docházelo více žáků najednou. Umožnit a zajistit pro studenty dostatečné množství odborné praxe je obtížné a přitom to je jedna ze základních podmínek dobrého zvládnutí oboru.

Zaměření studia je vzhledem k uplatnění na pracovním trhu příliš úzce specializované a nedostatkem je i to, že absolventi nemají statut zdravotnického pracovníka, což jim ztěžuje možnost získat zaměstnání ve zdravotnických zařízeních.

Absolventi mají zájem pokračovat ve vyšším typu studia, nejčastěji se jedná o vysokoškolské studium oboru fyzioterapeut. Obsah a rozsah v předmětech matematika a fyzika ve studijním oboru masér pro sportovní a rekondiční masáže je však v tomto ohledu a nedostačující pro úspěšné složení přijímací zkoušky k VŠ studiu.

Studenti rovněž nejsou dostatečně připraveni na praktická jednání s cizinci, s nimiž se v této oblasti služeb budou čím dál častěji setkávat. Nedostatečná jazyková vybavenost je také bariérou v odborném růstu, zejména v rámci různých mezinárodních akcí.

2. Změna požadavků na kvalifikaci a charakter očekávaných kvalifikačních změn

Požadavek na změnu, který praxe stále více ukazuje, je rozšířit kvalifikaci maséra pro sportovní a rekondiční masáže o kvalifikaci pro vedení rehabilitačních cvičení, relaxačních technik a základní balneologie. Tyto oblasti spolu v praxi často souvisí a pro dobrou uplatnitelnost na trhu práce je výhodou, pokud pracovník může nabídnout širší spektrum dovedností, poskytovat komplexnější služby.

Praxe má stále vyšší nároky na kvalifikaci, její univerzálnost ale i odbornost, na samostatné a zodpovědné plnění úkolů a profesionální přístup.

Profesionální přístup se zájmem o klienta a jeho potíže, důvěryhodnost, schopnost správné a citlivé komunikace, empatie, starostlivost, péče, dostatek času, umět poradit, případně směřovat klienta na jiné odborné pracoviště, jsou podmínkou pro úspěšné provozování praxe.

Další podmínkou je požadavek celoživotního vzdělávání, rozvoje schopností a odborného růstu a ztotožnění se s ním, schopnost reagovat pružně na změny, neustále se učit novému a zavádět to do své práce.

Úroveň a rozsah studia i jednotlivých předmětů musejí být takové, aby nejlepší absolventi byli připraveni přejít na vyšší typ studia.

3. Přepokládané dopady změn na vývoj povolání v dané oblasti ve vazbě na vzdělávání a přípravu na povolání (kompetence, dovednosti a vědomosti, které ztrácejí na významu a které jsou naopak perspektivní)

V současnosti ve vzdělávacím programu studijního oboru masér pro sportovní a rekondiční masáže a učební oboru rekondiční a sportovní masér nejsou zařazeny žádné dovednosti a vědomosti, které by ztrácely do budoucna na významu, spíše vzniká potřeba spektrum kompetencí, vědomostí a dovedností rozšířit o další odbornost – rehabilitaci a balneologii.

Se stále větším zájmem lidí o zdravý způsob života, o různé alternativní metody péče o zdraví a tělo, stoupá i požadavek, aby se v této oblasti dobře orientovali odborní pracovníci, v našem případě maséři. Je proto třeba zařadit do obsahu studia i seznámení se s novými i alternativními metodami (např. východní techniky masáží), a osvojit si dovednosti potřebné k jejich provozování.

Jelikož si praxe žádá, aby absolventi byli připraveni dobře po odborné stránce a zvládali samostatnou práci, je třeba rozšířit počty hodin praktické výuky a zavést do studia souvislé praxe na pracovištích.

Samozřejmostí se stává běžná i odborná komunikace ve světovém jazyce, zde je požadavek, aby výuka cizího jazyka byla zaměřená kromě tradičního způsobu také na používání odborné terminologie v cizím jazyce, ale ze všeho nejvíce na praktické užívání cizího jazyka.

Ovládání práce s výpočetní technikou při zpracovávání dat a vyhledávání informací na internetu je součástí běžného života, mělo by se proto stát i běžnou součástí výuky.

Potřeba neustálého sledování změn, nových poznatků a techniky v odborné oblasti a jejich zavádění do výuky – potřeba neustálé aktualizace odborného učiva.

4. Náměty na změny v systému přípravy na povolání

- Zvýšení kvality odborné přípravy, s tím souvisí požadavek na větší podíl praktické odborné výuky, zavedení souvislé praxe na odborných pracovištích a v lázeňských provozech v posledních dvou ročnících
- rozšíření kvalifikace a odbornosti o rehabilitační cvičení a balneologii
- zařadit do výuky alternativní a nové metody
- předmět *somatologie* rozdělit na *anatomii* a *biologii člověka* a zvýšit časovou dotaci i rozsah učiva
- změnit obsah předmětu rekondice a rozdělit ho na rehabilitaci a zátěžovou fyziologii
- do předmětu *tělesná výchova* zařadit rehabilitační, relaxační cvičení a jógu místo tradičního pojetí předmětu tělesná výchova

- změnit název, obsah a rozsah předmětu obchodní korespondence na základy obchodní korespondence a vedení a archivaci zdravotní dokumentace, celkově snížit hodinovou dotaci tohoto předmětu
- do výuky ICT zařadit seznámení a práci s programy, které používají zdravotnická zařízení k vedení dokumentace
- výrazně zefektivnit výuku cizího jazyka, posilovat komunikativní dovednosti odbornou oborovou slovní zásobu a komunikaci s používáním odborné terminologie
- snížit hodinovou dotaci předmětu ekonomika podnikání, zúžit rozsah učiva na praktické učivo, které budou studenti potřebovat znát k samostatnému podnikání
- v matematice obsah učiva změnit ve prospěch učiva, které masěji uplatní v praxi a aplikovat učivo na praktické matematické činnosti a příklady
- do výuky českého jazyka více zařadit trénink kultivovaného vyjadřování a vystupování a prezentace sebe i firmy
- v rámci předmětu psychologie a péče o klienta klást menší důraz na teoretické učivo a větší na skutečné dovednosti, posilování a budování profesní hrdosti, samostatnost, spolehlivost, týmovou práci, dovednost naslouchání, vedení rozhovoru, empatii apod. Samozřejmou součástí by měl být trénink aktivních dovedností.
- ideální by bylo v rámci školy založit samostatné pracoviště – školní firmu, kde by žáci kromě praktické odborné práce (masáže, rehabilitace), firmu vedli i po stránce organizační (zajišťování provozu, přijímání objednávek, rozpis služeb, vedení dokumentace, účetnictví apod.)
- podpora, zprostředkování a realizace zahraničních stáží v rámci studia.

Učební plán a obsah některých předmětů by bylo třeba upravit ve prospěch odborných předmětů. Dostáváme se tím do rozporu: pokud chceme, aby naši studenti zvládli státní maturitu na stejné úrovni jako např. studenti gymnázia, jsme nuceni rozšířit hodinové dotace pro předměty teoretické části a jejich obsah nemůžeme směřovat ve vztahu k jejich odbornému zaměření. Pro dobré pracovní uplatnění studentů je naopak důležitější kvalitní odborná způsobilost.

PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ KVALIFIKAČNÍCH POŽADAVKŮ NA POVOLÁNÍ – PEDIKÉRSKÉ SLUŽBY

Zpracoval: Jaroslav Fešar
Prezident České podiatrické společnosti

1. Charakteristika aktuálního stavu

Obor pedikúry zaznamenal v posledních letech řadu změn a inovací. Změnil se principiálně i pohled na styl a kvalitu ošetření. Mnoho technologických postupů a novinek zasáhlo pozitivně do činnosti v daném oboru a pomohlo tím zkvalitnit a zdokonalit práci tak, aby významně přispěly k obnově zdraví a funkčnosti pohybového aparátu. Není možné, jak tomu bylo často v minulosti, chápat chodidlo jako samostatnou část lidského těla, na které se objevují určité specifické problémy a ty pouze řešit. V porevolučním období se vlivem přísunu informací ze zahraničí významně změnil pohled na nohu jako součást celého těla a neustále se prokazuje její přímý vliv na celý pohybový aparát.

V současné době je známé, jak deformace na chodidle mohou způsobovat bolesti pohybového aparátu (páteře), nebo jeho částí (krční nebo bederní) a tím sekundárně způsobovat další potíže jako jsou např. bolesti hlavy a migrény. V minulosti tento typ pohledu na nohu není tak charakterizován, jako v současnosti. Je nutné také přiblížit pohled na potřeby ošetření nohou. V minulosti bylo pedikérské ošetření spíše nutností pro skupiny osob, které potřebovaly akutně řešit své vzniklé problémy, případně dlouhodobé, ale z hlediska prevence a krásy není možné péči označit jako dostatečnou. V posledních pěti letech výrazně stoupla v návštěvnosti skupina lidí, která svým přístupem změnila pohled na prevenci v oboru péče o nohy. Také jsem zaznamenal zvýšený zájem o preventivně léčebné ošetření mládeže do 18 let a také skupiny mužů. Řada vyškolených pedikérů seznamuje své zákazníky s potřebou předcházet pozdějším problémům, především z důvodů častých genetických vlivů na vývoj nožních deformací.

Ačkoliv patří obor pedikúra mezi řemeslné činnosti, jako jediný výrazně balancuje na hranici služeb a zdravotnictví. Žádný jiný příbuzný obor není tak úzce spojený s medicínou. Řada problémů na nohách souvisí s onemocněním některých orgánů, s nedostatkem některých látek a prvků v těle, s pohybovou aktivitou, typem zaměstnání, životním stylem a tělesnou hmotností.

V současné době se ošetření nohou provádí dvěma způsoby. Klasická, takzvaná „mokrý“ metoda, se provádí řadu let a starším osobám není cizí. Provádí se tak, že se chodidla a nehty po namočení do vodní lázně upravují kleštěmi a zpravidla ostrými nástroji. Pilníky a rašple přicházejí na řadu v průběhu nebo v závěrečném stadiu ošetření. Ve finále se chodidla ošetří vhodným krémem, případně se provede užitečná masáž.

Přístrojová, takzvaná „suchá“ metoda, se provádí bez namáčení ve vodě a samotná úprava se provádí speciálním podiatrickým přístrojem. Nepoužívají se zde ostré, řezné nástroje a celé ošetření se provádí nejnovějšími technologiemi.

Je také možné ošetřovat chodidla pomocí kombinace těchto dvou metod. V současnosti si našem trhu hledá místo i kombinovaná metoda, což je přístrojová metoda s použitím vlhkého postřiku během činnosti.

Pedikúru v České republice provádí přibližně 95 % žen a 5 % mužů. Klasická „mokrá“ metoda není magnetem pro muže, ale s nástupem modernějších způsobů ošetření nohou se o tuto technicky náročnější činnost zajímají i muži. Podle posledního průzkumu České podiatrické společnosti je věkový průměr pedikérů v ČR 46,5 roku. Zdravotnické vzdělání má podle průzkumu 26 % dotázaných. Z ankety ČPS také vyplynulo, že 93 % z dotázaných pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná.

2. Změna požadavků na kvalifikaci a charakter očekávaných kvalifikačních změn

Domnívám se, že základní změnou by měla být skutečnost, jak chápat lidské chodidlo. Není možné jej oddělovat od ostatní části těla (ve smyslu ošetření), ale chápat jej jako součást, která se přímo podílí na mnoha pochodech v organismu. Za zamyšlení stojí fakt, že např. noha diabetika se zřejmě nikdy nezbaví specifických problémů a pedikér musí tyto charakteristické problémy správně diagnostikovat. Také musí současně typ a způsob ošetření přizpůsobit tomuto onemocnění. Musí pochopitelně mít základní znalosti z problematiky diabetické nohy. To je jeden z mnoho příkladů spojitosti s medicínou. Mezi další pedikérovy blízké obory patří ortopedie a dermatologie. Vždyť kromě samotného lékaře ortopeda se problémy pohybového aparátu, dynamiky chůze, získaných a vrozených deformací zabývá také pedikér. Jak by mohl spolehlivě diagnostikovat chodidlo, kdyby neměl alespoň částečné znalosti z tohoto oboru? Velice často je právě pedikér tím prvním, koho pacient navštíví. Jen málo lidí se „hrne“ k lékaři na základě vlastního uvědomění. Mnohdy ani netuší, že vůbec nějaké problémy mají a často se domnívají, že to co je trápí je přirozené, nebo dokonce normální. Často se domnívají, že se pro zlepšení jejich potíží nedá nic udělat.

Stejně tak se pedikér setkává s kožními problémy a aktivně se podílí na spolupráci s dermatologem při jejich vyhledávání a léčbě.

Aktivně se zapojuje do osvětové a propagační činnosti. Proto si myslím, že by se ve změnách v kvalifikaci měla promítnout potřeba získat komplexnější informace z jednotlivých, s pedikúrou úzce souvisejících oborů. V žádném případě se nejedná o nahrazování léčby odborného lékaře, jen se domnívám, že v rámci této mezioborové spolupráce je s úspěchem dosahováno větších výsledků.

Zcela nepochybně je nutné do profese pedikér zařadit daleko větší množství všeobecných zdravotnických znalostí, jako jsou první pomoc nebo hygiena. Chceme-li pacientovi, který navštíví pedikérskou provozovnu, poskytnout co nejobornější informace, je nutné znát lidské tělo. Myslím, že somatologii v obecném pojmání by měla být věnována větší pozornost.

Snad také praktickým ukázkám by se měl otevřít větší prostor, neboť pedikér, který absolvuje vzdělávací studium v oboru pedikér, by měl být schopen provádět „jistou rukou“ všechny úkony, které praxe vyžaduje.

V souvislosti se vstupem ČR do EU se charakter kvalifikačních požadavků na pedikérskou profesi nemění.

3. Předpokládané dopady změn na vývoj povolání v dané oblasti ve vazbě na vzdělávání a přípravu povolání

Od roku 1993 se v ČR významně změnil způsob ošetření nohou. V ČR do té doby byl veřejnosti znám pouze klasický (mokrý) způsob ošetření. Dodnes tento druh ošetření zastává nejvyšší příčku v pořadí. Znamená to tedy, že tímto způsobem u nás ošetřuje nohy nejvíce pedikérů. V posledních letech, především přílivem moderních technologií, přístrojového vybavení a i znalostí a zkušeností z oboru v Evropských zemích dochází ke změnám. Stále více pracovišť pracuje moderně, velmi šetrně a citlivě. U přístrojového způsobu ošetření je možno dosáhnout nejvyššího stupně kvality ošetření, bez jakýchkoliv rizik ujmy na zdraví. Nepoužívá se zde ke změkčení kůže vodní lázeň a tím se výrazně přispělo k vynulování možných podezření na kontaminaci kůže, či nehtů. U přístrojové pedikúry není používáno ostrých, řezných nástrojů a tím je zaručený naprostý bezkrevný kontakt s ošetřovanou tkání. Není zde tedy porušována integrita kůže. Na dezinfekci a dekontaminaci pokožky se u přístrojové (suché, medicínální) metody používají nejkvalitnější přípravky používané ve zdravotnictví k vyššímu stupni desinfekce pokožky. Je také možné detailněji se věnovat jednotlivým nehtům a s větší přesností, kterou umožňuje právě podiatrický přístroj, přesně řešit některé problémy na chodidlech.

Právem tedy některé rizikové nebo citlivé skupiny osob nechávají své nohy ošetřit právě na pracovišti, které ošetřuje přístrojovou metodou. Mezi tyto skupiny patří děti a mladiství, těhotné ženy, diabetici, pacienti se špatnou imunitou apod.

Perspektivní jsou znalosti z oboru podiatrie. Je to nový obor, který vznikl v roce 2000 a zabývá se komplexní péčí o nohy. Sdružuje odborníky z různých zdravotnických i řemeslných profesí, které spojuje jeden cíl a tím je péče o nohy z hlediska komplexního pojetí. Společnost sdružuje i pedikéry a to bez rozdílu metody ošetření, kterou používají, a pomáhá jim k dalšímu profesnímu růstu a zvyšování kvalifikace. Současným trendem pedikérů je transformace do profese podiatr. Česká podiatrická společnost připravuje systém, který stanovuje podmínky pro tuto změnu. Prvořadou podmínkou je práce v některém z příbuzných oborů a zájem se profesně vzdělávat.

Vyškolení pedikéři provádějí úkony, které svou podstatou přesahují rámec dosavadního vzdělání v profesi pedikér. Mezi základní patří výroba individuálních silikonových korektorů, kterými lze výrazně vylepšit některé drobné vady na nohách. Mezi nové technologie lze s úspěchem řadit jednoduché aparátky na narovnávání zarostlých nehtů. V minulosti nebyl tento způsob úpravy, tak citlivých a bolestivých míst, jakými jsou zarůstající nehty, zejména u palců. Tímto novým způsobem se dá dosahovat mimořádných úspěchů a řešit tento problém jinak, než doposud.

Důležitým prvkem moderního myšlení v profesi pedikér je pohled na problém z hlediska dlouhodobé perspektivy. Ve své praxi se často setkávám se zásahy, které obvykle řeší problém v daném okamžiku, ale z dlouhodobého hlediska stav dokáže ještě více komplikovat. Vždy je třeba situaci důkladně zanalyzovat a následně najít způsob, kterým by se předcházelo pozdějším recidivám. To je základ moderního pojetí každého pedikéra. Nesmyslným a tudíž zastaralým se zdá být způsob uvolňování zarostlých nehtů, který se v minulosti hodně popisoval, jako standardní. Tím je hluboké uvolňování (vystřihávání) okrajů nehtů v nehtových valech.

Důležitou moderní myšlenkou pedikérů je také přesvědčit pacienta o tom, že každý z problémů, které se jim na nohách objeví, má nějakou příčinu, která jej vlastně vyvolává. Obvykle nestačí odstranit pouze důsledek, ale je třeba systematicky hledat důvod. Pokud k tomu dojde, většinou se stav zřetelně zlepšuje.

4. Náměty na změny v systému přípravy na povolání

Abychom měli kvalitně vystudované pracovníky v oboru pedikúra je v první řadě nutné, aby takové školení nebo přeškolení prováděli pracovníci, kteří jsou sami velmi odborně zdatní a provádějí výuku kvalitně a trpělivě. Samozřejmě v plném rozsahu, jehož výši stanovuje příslušný předpis. Musí být samozřejmě oni sami kvalifikovaně seznámeni s novinkami a současnými technologiemi.

Novela živnostenského zákona z roku 2000 nedovoluje pracovat po ukončení kvalifikačního, nebo rekvalifikačního studia jako osoba samostatně výdělečně činná po dobu 3–4 let, což je zákonem stanovená lhůta. Taková osoba musí mít odborného zástupce, který po tuto dobu poskytuje garanční službu na základě pracovněprávní smlouvy. Již několik let poukazují i příbuzné obory na to, že tímto předpisem vzniká poněkud začarovaný kruh. Pokud se začínající pedikér rozhodne ucházet o místo vznikne problém, protože valná většina podnikatelů je přijme pouze s vlastním živnostenským listem. Tento doklad ovšem mohou získat až po 3–4 letech praxe. Sehnat potom kvalitní odborné zastupování nemusí být vždy snadné.

Sám navrhuji zkrátit tuto dobu na 1,5 roku, max. 2 roky a potom složit zkoušky z oboru před komisí, kterou by stanovil živnostenský obor ve spolupráci s Českou podiatrickou společností.

Ve spolupráci s Hygienou hlavního města Prahy připravuji v rámci celostátní působnosti změnu v systému provozních řádů. Každý z podnikajících pedikérů předkládá svůj provozní řád ke schválení příslušné hygienické zprávě. Cílem vzorového provozního řádu je sjednotit požadavky pro provoz činnosti v celé ČR, aby nevznikaly nejasnosti, proč je něco v jednom regionu tolerováno a jinde striktně zakázáno. Na jednotlivých akcích ČPS se dovídáme, že tomu tak je.

Domnívám se, že o profesi pedikér bude v nejbližších letech velký zájem ze strany mužů, neboť se stává profesí více odborně technickou, než tomu bylo v minulosti. Lze to právem přirovnat k profesi zubní technik. Firmy, které se zabývají dovozem potřeb pro pedikéry, stále častěji zásobují náš trh přípravky především ze SRN, které jsou podobné potřebám pro zubní techniky.

Jsem rád, že potřebná a důležitá profese pedikér se neustále zdokonaluje, zkvalitňuje a lidi v tomto oboru pracující se starají nejen o krásu, ale především o zdraví lidského těla.

DŮLEŽITOST SOUTĚŽÍ V ODBORNÝCH DOVEDNOSTECH – ÚČESOVÁ TVORBA A DEKORATIVNÍ KOSMETIKA

Zpracoval: Vincenc Wildt a kol.

Společenstvo kadeřníků a kosmetiček, Praha

Střední odborná učiliště a odborná učiliště připravují žáky pro výkon dělnických povolání a odborných činností odpovídajících příslušnému učebnímu oboru. Příprava je zakončena závěrečnou zkouškou, žáci získají výuční list pro daný obor. SOU připravuje také žáky ve studijních oborech pro výkon některých náročných dělnických povolání a technicko-hospodářských činností provozního charakteru, příprava je zakončena maturitní zkouškou.

Většina učilišť zajišťuje pro své žáky teoretickou i praktickou přípravu. Praktické vyučování probíhá ve střediscích praktického vyučování, v dílnách a provozovnách. Někteří žáci se připravují přímo v provozu, v podniku, pro který se učí.

Bohužel české učňovské školství stále ještě prochází vleklou krizí způsobenou nedostatkem finančních prostředků pro tento resort, ale i nezájmem žáků opouštějících základní školy o některé učební obory, které se jim zdají být málo atraktivní.

Jednou z možností, jak zviditelnit práci jednotlivých oborů, jsou i soutěže v odborných dovednostech žáků. Příznivě také motivují přípravu učňů na budoucí povolání a jejich uplatnění v samostatné praxi na trhu práce. Jsou motivačním činitelem i pro učitele odborného výcviku, protože výsledky jejich výchovné práce jsou zde konfrontovány s výsledky práce jiných učňovských zařízení. Hlavním cílem soutěží v odborných dovednostech je tedy zvyšování úrovně řemeslných dovedností učňů a veřejná propagace těchto oborů. Přispívají k obecnému zvyšování prestiže řemeslné práce a podporují zájem mládeže o předváděné učební obory.

Úkol moderního učiliště nadále spočívá v předávání žákům potřebné sumy vědomostí, ale stále naléhavěji dovedností, jež lze získávat a využívat v praxi. K tomu přispívá vytváření žádoucího hodnotového systému vztahů a postojů pedagogů i žáků ke skutečnosti. V povědomí veřejnosti, ve vyjádření pedagogů i představitelů školství setrvávají učiliště jako instituce nadměrně zaměřená na pasivní získávání poznatků a dovedností, na memorování, jako instituce, v níž je málo vlastní aktivní a tvořivé činnosti žáků. Podobná vyjádření rozhodně nelze odmítat jako neoprávněná, i když jsou mnohdy pronášena paušálně, bez rozlišení typů jednotlivých škol.

Soutěže v odborných dovednostech jsou jedním z mála současných projektů určených učňovské mládeži. Uspěť v soutěži je prestižní záležitostí nejen žáků a pedagogů, ale především jednotlivých učilišť. Lze se o tom přesvědčit i na většině školních internetových stránkách.

Soutěže s mezinárodní účastí

Potvrzuje se i další nutnost - porovnávání kvality praktické přípravy na povolání nejen mezi učilišti v rámci České republiky, ale i mezi školami zahraničními. Se vstupem České republiky do Evropské unie, s otevřením mezinárodního trhu práce, je informace o konkurenceschopnosti pracovníků ve službách a dělnických povoláních velice zajímavá.

Možností může být i to, že v tomto roce (2005) budou Helsinky pořadatelem již 38. ročníku světové soutěže mladých lidí v odborných dovednostech WORLD SKILLS COMPETITION. Jde o celosvětovou soutěž, která se koná každé dva roky. Letos bude soutěžit 700 juniorů ze 40 zemí ve 34 oborech. Od zedníků, instalatérů, přes elektrikáře, zahradníky, kadeřníky až třeba po automechaniky či informatiky.

Česká republika dosud, bohužel, stojí stranou této špičkové soutěže. Účast v ní by byla jistě značným poučením a motivací pro celé učňovské školství (zdroj: Učitelství listy 6. 4. 2005).

Naštěstí však nelze tvrdit, že učňovské školství je zcela stranou dění v této sféře. Žáci prezentují svoji práci na mnoha výstavách, veletrzích i soutěžích ve světě

Kreativita - tvořivost

V odborném výcviku je velmi důležité vést žáky k samostatnosti, aktivitě a kreativitě. Podstatou je, aby si učni správně utvářeli dovednosti a návyky, osvojovali si vědomosti a účinně je uplatňovali v produktivní práci.

Je nutné učit žáky překonávat obtíže, usilovat o zvyšování kvality a produktivity práce, vychovávat je k zájmu o obor, o nové trendy a technologické postupy v oboru.

Dovednosti

Dovednosti jsou velmi složité uvědomělé činnosti, prováděné za účelem splnění určitých úkolů, většinou na základě vědomostí, podle konkrétních podmínek, za nichž je třeba úkoly řešit. Za dovednost považujeme vždy činnost, jejíž provádění dosáhlo v průběhu cvičení nebo jiné činnosti jisté dokonalosti.

Návyky

Návyky jsou ustálené způsoby chování a jednání, které mají motivační složku, tendenci k opakování. Návyky se vytvářejí cvikem. Podle společenské hodnoty rozdělujeme návyky na kladné (zodpovědnost, pravdomluvnost) a záporné, čili zlozvyky (nepořádnost, nešetrnost). Možnost změnit silně zafixované návyky časem ubývá.

Schopnosti

Schopnosti jsou vlastnosti osobnosti, které podmiňují vykonávání určité činnosti. Schopnosti nejsou vrozené, vznikají a rozvíjejí se při činnosti, na základě vrozených vloh.

Nadání

Nadání je souhrnem schopností určitého druhu, které umožňují nadprůměrné výkony v určité činnosti.

Talent

Talent je vysoce rozvinutý soubor schopností, který umožňuje člověku, aby dosáhl ve svém oboru vynikajících výsledků.

Vnímání

Co a jak člověk vnímá, závisí na tom, co a jak dělá, jaké úkoly si dává, jaký je obsah a povaha jeho praktické činnosti. Vjem je vždy v nějaké míře doplňován a zprostředkován našimi znalostmi, naší dosavadní zkušeností.

Vjem čehokoli jako vjem určitého skutečného předmětu nebo jevu by byl nemožný, kdybychom se nemohli opřít o minulou zkušenost. To znamená, že vjem je vyšším stupněm smyslového poznání, je výsledkem složité analyticko-syntetické činnosti mozku. Praktická činnost lidí je tedy zdrojem vjemů a působí na jejich intenzitu.

Charakteristickou vlastností lidských vjemů je, že mají určitý smysl. Člověk, který vnímá předměty a jevy skutečnosti, vykládá si je podle dříve získaných znalostí a své praktické zkušenosti.

Člověk, který vnímá předmět, zařazuje si jej do jisté slovně označené kategorie předmětů, pronáší o něm slovně vyjádřené soudy a tím dává předmětu přesný smysl.

Poznávání jako způsob vnímání se zakládá na tom, že vnímáme předměty ve vší rozmanitosti jejich vlastností a částí, ale i na tom, že vlastnosti a části předmětů vnímáme v jistém vzájemném sledu.

U vnímání jde o vnímání neúmyslné neboli bezděčné, anebo vnímáme záměrně neboli úmyslně. Vytýčený cíl nás vede ke vnímání záměrnému.

Úmyslné vnímání se hned od počátku zaměřuje na nějaký předmět nebo jev se snahou co nejhluběji proniknout do všech podrobností. V tom případě připadá řídicí úloha při vnímání druhé signální soustavy. Úkol vnímat předmět je vždy tak či onak vyjádřen slovně. Úkony, které jej pomáhají vykonat, jsou důsledkem přenosu spojů druhé signální soustavy do první signální soustavy.

Vnímání je usměřováno okolnostmi nebo jistými zájmy, které objekt vzbuzuje. Současně jde o správnou klasifikaci vjemů. Základem klasifikace vjemů jako počítků jsou analyzátory, které se vnímání účastní. Podle nich rozlišujeme vjemy zrakové, sluchové, hmatové atd.

Všímavost

Dlouhodobé cvičení v pozorování vede k rozvoji všímavosti, to je schopnosti postřehnout charakteristické, avšak nenápadné a na první pohled zdánlivě málo podstatné vlastnosti předmětu. Úspěch pozorování závisí především na tom, do jaké míry je úkol, který máme před sebou, jasný. Podstatný význam má rozdělení úkolu, vytyčení dílčích a konkrétních úseků.

Všímavost je nezbytná ve všech oblastech lidského života a činnosti. Vynálezci, vědci, manažeři, spisovatelé, kteří jsou úspěšní, jsou vždy nadáni touto vlastností.

Obrazotvornost

Člověk při odrážení vnějšího světa nevnímá jen to, co na něho v daném okamžiku působí, nepředstavuje si jen to, co na něho působilo dříve, ale kombinací a úpravou předchozích i současných vjemů si vytváří také nové obrazy. Lze si představit krajinu, kterou jsme nikdy neviděli, neznámá zvířata, nebo stroje a zařízení, která dosud neexistují. Skladatel si představuje novou melodii, malíř kompozici svého obrazu, vynálezce novou konstrukci přístroje.

Představa toho, co člověk nikdy nemohl vnímat, tvorba obrazů, předmětů a jevů, s nimiž se člověk nikdy nesešel, vznik námětu, idea toho, co teprve bude vytvořeno, tvoří zvláštní formou psychické činnosti - obrazotvornost. Výsledky obrazotvornosti kromě toho, že jejich zdrojem je objektivní realita, mají objektivní hmotný výraz. Obrazy, představy a myšlenky jsou pouze nejbližším a bezprostředním výsledkem obrazotvornosti a předcházejí nejen konečnému vytvoření hmotných věcí, ale i formulaci jevů.

Obrazotvornost je tedy nedílně spjata s praxí. Praxe je pro obrazotvornost kritériem správnosti. Tvůrčí záměr se obohacuje, ověřuje a vyjasňuje pouze při reálném provádění. Pokud je pouze v myšlenkách, bývá kusý a nejasný. Každý konstruktér nového stroje si nejdříve kreslí náčrtky, pořizuje funkční výkresy, pak teprve prokresluje celý stroj podrobně a někdy si pro úplnost vypracuje i modely. Jejich zhotovení je oporou obrazotvornosti a podnětem pro její další rozvíjení. Obrazotvornost závisí na znalosti reality. Čím obšírnější jsou znalosti a zkušenosti, tím spíše je možno vytvořit něco nového, co odpovídá potřebám společnosti.

Obrazotvornost je bezprostředně spojena se zvláštnostmi osobnosti: zájmy, znalostmi, schopnostmi, dovednostmi, zvyky, temperamentem apod.

Značný význam pro charakteristiku obrazotvornosti mají rozdíly v samostatnosti, v originalitě a v tvůrčím charakteru člověka.

Tomuto druhu obrazotvornosti říkáme obrazotvornost reprodukovatelnou, rekonstruovatelnou a tvůrčí. Reprodukovatelná obrazotvornost je schopnost si představit něco nového, co vzniká podle slovního popisu nebo schematického zobrazení. Ve vědecké i konstrukční práci se velmi často setkáváme se schematickým znázorněním a podle bohatosti a zásob zkušeností si dovedeme i nejjednodušší schémata promítnout do představ a zformulovat je do otázek, k nimž hledáme řešení.

Znázorňování

Silným podnětem k tomu, abychom si v duchu představili něco nového, je to, že si uložíme praktický úkol: to nové v předmětné formě zhotovit, namalovat nebo narýsovat předmět, vytvořit pro to soustavu matematických vzorců apod. Takové praktické úkoly vedou k jasné, zřetelné, podrobné představě toho, co jsme si předtím v hrubých rysech představovali. Často se pak ukáže, že je nutno původní představu upravit, přepracovat, nebo i zamítnout. Je to nutné v dnešní době počítačů, kdy se numerická analýza považuje takřka za jediný přístup k řešení vědeckých a technických problémů a grafické metody řešení se přes jejich někdy nenahraditelné vlastnosti opomíjejí a zapomínají.

Tvůrčí obrazotvornost

Tvůrčí obrazotvornost je vytváření nových obrazů - představ, aniž se při tom opíráme o jejich popis. Má důležitou úlohu ve všech oblastech lidské tvůrčí činnosti.

Tvůrčí práce je činnost, která poskytuje nové, originální, společensky významné hodnoty, jako jsou vynálezy, objevy, odhalení nových zákonitostí ve vědě, vytvoření uměleckých a literárních děl. Podnětem tvůrčí činnosti ve vědě a technice bývají ekonomické potřeby společnosti. Potřeba je příčinou vzniku tvůrčí ideje. Idea nebo úmysl vznikají zpočátku obvykle nejasné, v nepřesné formě. Tvůrčímu pracovníkovi probíhá hlavou myšlenka za myšlenkou, představuje si hned to či ono a postupně stále více zužuje a prohlubuje okruh myšlení. Potom úmysl zraje. Idea nového projektu se zpřesňuje a někdy se částečně, nebo podstatně mění. Požadavky, kterými musí navržené řešení odpovídat se ujasňují. Děje se tak při hledání nových nebo při hlubším studiu známých materiálů, o něž se má vytvoření nové konstrukce opírat. Vynálezce si ověřuje představu nového stroje, pozoruje podmínky, v nichž stroj bude pracovat a podmínky výroby. Čím více nezbytného materiálu je pohromadě, tím úspěšnější je tvorba nového. Někdy zrání záměru trvá celé měsíce a roky.

Při řešení každého dílčího úkolu často používáme prostředků, které jsme si vypracovali a osvojili dříve při řešení jiných tvůrčích úkolů. Často se však stává, že nemůžeme vytvořit něco nového proto, že používáme pouze známých řešení.

Potom je třeba hledat nové prvky řešení. K tomu nám pomůže pečlivé studium skutečnosti. Nedostatečná vnímavost a malá zásoba znalosti jsou proto častým zdrojem chyb v tvůrčí činnosti. K tomu, aby se tvůrčí činností získal kvalitní materiál, je nutná bohatě vyvinutá všímavost.

Umění cílevědomě a přesně pozorovat je jedním z charakteristických znaků lidí, kteří jsou tvůrci něčeho nového. Pozorování umožňuje vidět nejen to, co ke svému záměru potřebujeme, ale i to podněcuje k formulaci nových problémů, ke vzniku nové myšlenky, nového úmyslu. Při studiu skutečnosti, jehož cílem je určit a řešit tvůrčí úkol, uchylujeme se často k analogickému řešení, které jsme našli v jiných oblastech tvůrčí práce. Při řešení složitějšího tvůrčího úkolu pomáhá někdy i schopnost nalézt něco společného v tom, co si je podobné, ale i v tom, co se od sebe velmi liší.

Názorný popis

Pro vytvoření správných představ o něčem novém je velmi důležitý názorný popis. Je to takový popis, jaký vyvolává živé obrazy konkretizující abstraktní údaje. Názorný popis může někdy úplně nahradit složitý slovní výklad. Obrazotvornost je tvorba nového obrazu, představy, kterou si někdy musíme doplnit názorným popisem, abychom na konkrétních obrazech pochopili abstraktní údaje.

Tvůrčí proces

K problematice tvůrčího procesu bylo shromážděno poměrně mnoho faktického materiálu. Proces samotný bývá dnes nejčastěji členěn do čtyř základních fází.

Fáze přípravy, která obsahuje nalezení a formulování problému. Nepřímo ale nezbytně je součástí přípravy i vzdělání a soubor celoživotních zkušeností.

Fáze inkubace, která obsahuje hledání řešení, rozvíjení aktivity a upřesnění metod. Již v této fázi se někdy, častěji než v ostatních fázích, uplatňují podvědomé aktivity, související s intuicí.

Fáze iluminace – osvětlení -, kde se objevuje částečné nebo konečné řešení. Tato fáze je podstatným fenoménem zážitkově natolik výrazným, že by mohl sloužit za základní kritérium tvořivosti. V popisu této fáze mají své místo pojmy jako nápad a vhled.

Fáze verifikace, která je procesem ověření objeveného řešení v praxi.

Kritéria tvůrčího produktu jsou v tomto případě míra originality a společenského významu. Z hlediska procesu se setkáváme s rozličným tříděním tvořivosti podle úrovní:

- expresivní – či výrazová, ve které jde o základní spontánní úroveň
- produktivní – řemeslná tvořivost, zdobení, oblékání atd.
- invenční – kombinování nové kvality ze známých poznatků (technický vynález nebo zlepšovací návrh)
- inovační – zde je předpokladem hluboké porozumění problematice (vědecká nebo umělecká tvořivost)
- emergetivní – kde vyšší forma vzniká vstupem nižších prvků do nových souvislostí. To je nejvyšší úroveň, které dosahují tvůrci nových vědeckých či uměleckých děl

Každý jedinec může procházet některými uvedenými úrovněmi. Invenční, inovační a emergetivní jsou předmětem studia na úrovni specifické přípravy v oblasti vědecké, technické nebo umělecké profese.

Tvořivá osobnost

Hovoříme-li o tvořivosti, nemůžeme opomenout otázku osobnosti. V otázkách zkoumání osobnosti jsou reprezentovány problémy vnitřních podmínek pro tvůrčí činnost. Je třeba rozlišovat mezi pojmem tvůrčí osobnost, který charakterizuje rozvinuté schopnosti a rysy integrované do určitého celku, jehož základní charakteristikou je tvůrčí projev ve všech sférách aktivity a pojem tvořivý člověk, který vychází z faktu, že tvůrčích přístupů a operací používá v různé míře každý jedinec.

Výzkum osobnosti z hlediska psychologie tvořivosti se zaměřuje na otázky tvůrčích schopností a vlastností, na význam inteligence, roli fantazie, motivace apod. Psychologie zde však naráží na vážné metodické potíže, protože, co tvůrčí osobnost, to vysoké specifikum a originalita. Zjištěné vlastnosti naznačují nezávislost, jedinečnost, proměnlivost, extremitu, výjimečnost a jiné statisticky těžko postižitelné a zobecnitelné schopnosti ve formě zákonitosti nebo pravidla.

Přehled základních měřitelných tvůrčích schopností zahrnuje:

- plynulost – fluence, která se projevuje v pohotovosti vybavit si slova a pojmy. Jde o plynulost slovní, asociační, myšlenkovou a výrazovou
- pružnost – flexibilita, se projevuje v pohotovosti spontánního i adaptivního užívání osvojených informací
- původnost – originalita, je schopnost vidět skutečnost a věci k ní se vztahující a problémy nekonvenčně, mimořádně a nově
- propracování – elaborace, umožňuje vytváření nových struktur na základě znalostí a dovedností, uplatňuje se při konkretizaci pracovního plánu
- redefinice – nová interpretace, schopnost vidět problém jinak než dosud a vidět nový účel použití.

Tvořivost a inteligence

Podobně jako fantazie a intuice i inteligence buduje na základě kombinování faktů, které jsou uloženy v paměti. Nečiní to však náhodnou hrou v podvědomí, ale logickou analýzou v ostrém světle vědomí. Z tohoto hlediska je proto častou otázkou vztah tvořivosti a inteligence u tvůrčí osobnosti. Výzkumy ukazují, že mezi inteligencí a tvořivostí je jen částečná souvislost. Rozdíly v inteligenci nemusí vést ke stejným rozdílům v tvořivosti. V některých oblastech lidské činnosti se tvořivost bez vysoké inteligence nemůže projevit. Neplatí to však všeobecně ve vztahu k tvořivosti.

Ve vztahu tvořivosti a inteligence bude zřejmě platit prahová hypotéza: aby se mohla tvořivost projevit, je třeba určité inteligence. Na druhé straně vysoká inteligence sama o sobě nezaručuje tvůrčí přístupy a výkony. Tvůrčí osobnost je charakterizována těmito znaky: vyšší inteligence, nezávislost, otevřenost pro zkušenost, otevřenost pro vnitřní život, intuitivita, cit pro analogie, podobnosti metafory, nespokojenost s dosavadním řešením .

Tvořivost a motivace

V souvislosti s tvořivostí ve vztahu k osobnosti je třeba se zmínit o motivaci tvořivé činnosti. Někteří autoři považují za hnací motor tvořivosti lidskou tendenci aktualizovat sama sebe.

Rozdělení motivace v praxi na primární a sekundární:

Primární tvořivá motivace zahrnuje objevné intelektuální sklony člověka, sklon sdělovat vlastní zkušenosti, názory a postoje a sklon aktualizovat.

Sekundární tvořivá motivace má pramen v primární motivaci jako původní zjev zkušenosti s procesem tvorby. Patří sem radost z procesu a činnosti, snaha hledat nové, snaha po kvalitě, snaha po uspořádání a zařízení a konečně i ctižádostivost.

Jiné členění motivace vychází z motivování výsledkem tvůrčí činnosti, který uspokojí nějakou potřebu, materiální nebo duchovní.

Regionální soutěž v účesové tvorbě a dekorativní kosmetice

K vytvoření podmínek pro odborné soutěžení vyhlašuje Společenstvo kadeřníků a kosmetiček ČR (dále jen Společenstvo) regionální soutěž v účesové tvorbě a dekorativní kosmetice. Součástí regionální soutěže je soutěž v odborných dovednostech žáků SOU, SSOU a SOŠ ČR učebního oboru *kadeřník* a učebního a studijního oboru *kosmetika*.

Regionální soutěž v účesové tvorbě a dekorativní kosmetice se dělí do těchto kategorií:

- **Kategorie dámské účesy**
- **Kategorie pánské účesy**
- **Kategorie dekorativní kosmetika**
- **Kategorie žáci – obor kadeřník**
- **Kategorie žáci – obor kosmetika**

Ve vyjmenovaných kategoriích se soutěží v jednotlivých disciplínách podle soutěžních podmínek, které vypracovala Národní umělecká komise (dále jen NUA) a schválilo představenstvo Společenstva.

Regionální soutěž se koná každý rok a zúčastnit se mohou jednotlivci z kadeřnických, kosmetických salonů, podniků, družstev (regionů) v členském i nečlenském poměru ke Společenstvu.

Do kategorie dekorativní kosmetiky dospělých budou zařazeni všichni soutěžící, kteří splnili podmínku získání výučního listu či rekvalifikace v tomto oboru.

Kategorie žáků se zúčastní reprezentanti SOU, SSOU a SOŠ (dále jen škola) na základě výsledků vnitroučilištních soutěží. Výběr soutěžících v odborných dovednostech žáků provedou jednotlivé školy na základě umístění v učilištním kole soutěže. Výchozí skutečností je příslušnost žáka k určitému SSOU, SOU nebo škole, bez ohledu na druh pracoviště, ve kterém koná odborný výcvik. Škola vyhlásí konání učilištní soutěže tak, aby se mohli zúčastnit všichni žáci, kteří budou mít zájem. Počet účastníků na regionální soutěži v odborných dovednostech z jednotlivých škol stanoví organizační výbor. Pokud někdo z přihlášených soutěžících nenastoupí a příslušná škola nevyšle náhradníka, může na volné místo nastoupit náhradník z jiné školy. V případě, že bude náhradníků z jiných škol více, než volných míst, vybere náhradníky pracovní výbor (losováním).

Počet reprezentantů za jednotlivá učiliště schválí pracovní výbor představenstva Společenstva (dále jen Pracovní výbor) na základě dohody všech zástupců SOU, SSOU a SOŠ.

Celkový počet soutěžících v každé skupině bude upřesněn Pracovním výborem.

Náklady spojené s účastí si každý účastník hradí sám, včetně nákladů na modely, pokud je neuhradí vysílající salon, družstvo, podnik či firma.

Náklady spojené s účastí kategorie žáků uhradí vždy vysílající SOU, SSOU a SOŠ.